

بررسی تحولات ماقمایی در سنگهای آتشفسانی بازی کواترنری محور قروه- تکاب

نوشته: سارا ملکوتیان، شهروز حق نظر**، منصور قربانی*** و محمد هاشم امامی****

*دانشگاه آزاد اسلامی- واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران ، **دانشگاه آزاد اسلامی - واحد لاهیجان، ایران

دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران ، *سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، تهران، ایران

Magmatic Evolution in Quaternary Basaltic Rocks in Ghorveh – Takab Axis

By: S. Malecootyan* , Sh. Hagh-Nazar **, M. Ghorbani*** & M. H Emami****

* Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran, ** Islamic Azad University, Lahijan, Iran

** Shahid Beheshti University, Tehran, Iran, **** Geological Survey of Iran, Tehran, Iran

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۵/۰۳/۱۵ تاریخ دریافت: ۱۳۸۵/۰۸/۱۵

چکیده

در این مقاله شواهد سنگ‌نگاری، ژئوشیمیایی و ایزوتوپی آلایش پوسته‌ای در سنگهای آتشفسانی بازی کواترنری محور قروه- تکاب ارائه می‌شود. این سنگها ترکیبی بین الیوین بازالت تا بازالت داشته و در نمودارهای ژئوشیمیایی در محدوده سری قیلایی قرار می‌گیرند. شواهدی چون حضور ییگانه سنگهای گنیسی، بیگانه بلورهای کوارتز با حاشیه و اکنشی وجود فنوبلاستهای بیوتیت در سنگهای بازی در منطقه مطالعه، همچنین بالا بودن میزان پتاسیم و نسبت بالای K_2O/P_2O_5 ، غنی شدگی نسبی LREE به HREE، نسبت بالای $^{87}Sr/^{86}Sr$ و نسبت پایین $^{143}Nd/^{144}Nd$ در این سنگها، همگی حکایت از آلایش یافتن ماقمای بازالتی با سنگهای پوسته قاره‌ای دارد.

کلید واژه‌ها: ایزوتوپ استرانسیم، ایزوتوپ نئودیمیم، آلایش پوسته‌ای

Abstract

Petrological, geochemical and isotropic evidence of crustal contamination of the Quaternary basic rocks of Ghorveh-Takab axis is presented in this paper. These rocks are olivine basalt and basalt and they are plotted in the field of alkaline suites in geochemical diagrams.

Some evidence, such as the presence of gneissic xenoliths, quartz xenocrysts with reaction rims and biotite phenoblasts in the basic rocks of the study area and high amount of potassium and high values of K_2O/P_2O_5 ratios, high concentration of LREE in comparison with HREE, high values of $^{87}Sr/^{86}Sr$ ratios and low values of $^{143}Nd/^{144}Nd$ ratios all indicate the crustal contamination of basic magma during its ascent.

Keywords: Sr isotope, Nd isotope, Crustal contamination

۱- مقدمه

طهمورث و ندری (در ورقه ۱۰۰، ۰۰۰: ۱۰۰ بیجار) و قره‌طوره (واقع در ورقه ۱۰۰، ۰۰۰: ۱۰۰ تکاب) رخمنون دارند.

۲- سنگ‌نگاری

مطالعات میکروسکوپی سنگهای آتشفسانی بازی محور قروه - تکاب نشان می‌دهد که این سنگها الیوین بازالت و بازالت است. نتایج بررسیهای

منطقه مورد مطالعه در محور قروه- تکاب بین طولهای جغرافیایی خاوری 47° تا 48° و عرض جغرافیایی شمالی 35° تا 36° در شمال باختری کشور و در استانهای کردستان و آذربایجان غربی واقع شده و جزو زون زمین ساختی سنتندج - سیرجان بهشمار می‌آید. در این محور چندین آتشفسان به سن پلیو- کواترنری وجود دارد به گونه‌ای که فورانهای بازی آنها در مناطق قزلجه کند، مهدی خان و ایلانلو (واقع در ورقه ۱۰۰، ۰۰۰: ۱۰۰ قروه)، احمدآباد،

خمیره در این سنگها از پیروکسن، شیشه و کانیهای کدر تشکیل شده است. سنگهای آتشفشانی بازی محور قروه- تکاب در نمودار مجموع قلیاییها (Cox et al., 1979) SiO_2 (در برابر $\text{Na}_2\text{O} + \text{K}_2\text{O}$) در محدوده موثر آریت، هماویت، بازالت، بازالت آندریتی قرار می‌گیرند. همچنین در این نمودار، نمونه‌ها در محدوده سری قلیایی قرار می‌گیرند (شکل ۶).

۱-۲- شواهد سنگنگاری تأثیر آلایش پوسته‌ای در روند تحولات ماقمایی سنگهای منطقه

ماگمایی تشکیل دهنده سنگهای بازی منطقه در حین بالا آمدن به طرف سطح زمین با پوسته قاره‌ای ستر و قدیمی آلایش یافته که از شواهد مهم سنگنگاری این آلودگی می‌توان به حضور بیگانه سنگهای نامتعارف (قطعات گنیسی) اشاره کرد که به صورت هسته‌های سفید رنگی در بمبهای آتشفشانی و گدازه‌های بازالتی آتشفشانهای منطقه دیده می‌شوند، وجود این بیگانه سنگها، پدیده هضم قطعات گنیسی توسط ماگمای بازالتی را نشان می‌دهد، زیرا این گنیسها متعلق به پی سنگ دیگر گون شده منطقه هستند (شکل ۷). وجود بیگانه بلورهای کوارتز با حاشیه واکنشی در الیوین بازالت و بازالت‌های محور قروه- تکاب از دیگر شواهد سنگنگاری آلایش پوسته‌ای در این سنگها به شمار می‌آید.

حضور کوارتز در الیوین بازالتها، هضم سنگهای اسیدی را در ماگمای تشکیل دهنده آنها تداعی می‌کند (شکل ۸).

همچنین بر اثر هضم سنگهای فلزیک (گنیسی) توسط ماگمای بازالتی، بلورهای پیروکسن سریع رشد یافته و تجمعاتی از بلورهای سوزنی شکل پیروکسن در این سنگها به وجود آمده است (شکل ۹).

همچنین وجود فنوبلاستهای بیوتیت در بازالت‌های منطقه مورد مطالعه، نشان دهنده غنی بودن این سنگها از پتاسیم است و می‌توان گفت که بالا بودن درجه قلیایینگی این بازالتها به علت آلایش ماگمای بازی با پوسته اسیدی است (شکل ۱۰).

۳- ژوئیمی

۱-۳- تعزیزه ژوئیمیایی

به منظور بررسی روند تکامل ماگما و پی بردن به ویژگیهای شیمیایی ماگمایی مادر سنگهای آتشفشانی منطقه مورد مطالعه، تعزیزه کمی شیمیایی (XRF) عناصر اصلی و فرعی تعداد ۲۵ نمونه از سنگهای منطقه توسط آزمایشگاه کانسaran بینالود و تعزیزه عناصر جزئی (Trace) و خاکی کمیاب (REE)، تعداد ۵ نمونه به روش ICP-MS توسط آزمایشگاه

سنگنگاری این سنگها به شرح زیر است:

الیوین بازالتها

بافت این سنگها پورفیری با خمیره میکرولیتی- شیشه‌ای، پورفیری با خمیره میکرولیتی- شیشه جریانی، پورفیری حفره‌ای و گاهی اینترستال است. در این سنگها، درشت بلورهایی که ۱۰ تا ۱۵ درصد حجم سنگ را تشکیل می‌دهند، شامل بلورهایی درشت الیوین می‌باشند که اغلب سالم هستند ولی به ندرت در برخی نمونه‌ها، دگرسانی سپاتینی و یا ایدنگزیتی را نشان می‌دهند (شکل‌های ۱ و ۲).

با اندازه گیری زاویه (2V) توسط صفحه یونیورسال، ترکیب شیمیایی دقیق درشت بلورهای الیوین در این سنگهای آتشفشانی مشخص شد. براساس این اندازه گیریها اندازه زاویه ۲V درشت بلورهای الیوین در سنگها ۹۰ درجه و از نوع کریزولیت است. میزان فورسترتیت این نمونه‌ها $Fo = 80\%-82\%$ است (شکل ۳).

در این سنگها، پیروکسن به صورت درشت بلورهای کوچک و بیشتر در خمیره سنگ حضور دارند. خمیره در این سنگها از پیروکسن، میکرولیتهای پلازیوکلاز، کانیهای کدر (تیتانومگنتیت) و شیشه تشکیل شده است. وجود فقط درشت بلورهای الیوین در این سنگها حاکی از تفریق بلورین جزئی ماگمای سنگها است. بنابراین ترکیب شیمیایی این سنگها باید به ترکیب شیمیایی اولیه ماگمای تشکیل دهنده آنها نزدیک باشد.

بازالتها

این سنگها دارای بافت پورفیری با خمیره میکرولیتی و بافت پورفیری با خمیره میکرولیتی- شیشه‌ای هستند.

در این سنگها، درشت بلورها شامل بلورهای پیروکسن، پلازیوکلاز و فنوبلاستهای بیوتیت است.

درشت بلورهای پیروکسن، اغلب شکل دار تانیمه شکل دار به رنگ خاکستری تا سبز روشن و دارای سطوح رخ عمود بر هم واضح است (شکل ۴).

با محاسبه اندازه زاویه بین محورهای نوری (2V) و اندازه زاویه بین ضربیت شکست n و جهت محور بلورشناسی C در درشت بلورهای پیروکسن مشخص شد که نوع این کانیها «اوژیت» است (شکل ۵).

درشت بلورهای پلازیوکلاز دارای دو قلویی آلبیت هستند. بیشینه زاویه خاموشی متقارن در دوقلوها آلبیت آنها 35° محاسبه شده و بر این اساس نوع آنها «لابرادوریت» است.

بلورهای ورقه‌ای شکل بیوتیت به رنگ قهوه‌ای هستند (شکل ۱۰).

شکل ۱۲ نمودار همبستگی ایزوتوپی $^{143}\text{Nd}/^{144}\text{Nd}$ در مقابل $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ است. در این نمودار، یک نمونه از بازالتها (نمونه ۱ GT) در محدوده پوسته قاره‌ای قرار می‌گیرد که این محدوده به وسیله نسبت بالای Rb/Sr و در نتیجه $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ بالا مشخص می‌شود.

با توجه به اینکه نسبت $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ گوشته در محدوده‌ای بین ۰/۷۰۲ - ۰/۷۰۵ است، بنابراین سنگهای حاصل از ذوب گوشته باید نسبتها ایزومتریک باشند، اما اگر مانگمای مشق شده از گوشته، سنگهای $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ پوسته قاره‌ای را هضم کند و یا به وسیله آنها آلایش یابد، نسبت $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ در این سنگهای آلایش یافته، بالاتر از گوشته و نزدیک به مقادیر یافته شده در سنگهای پوسته‌ای می‌شود. بنابراین، قرار گرفتن این بازالت در محدوده پوسته قاره‌ای به دلیل آلایش مانگمای تشکیل دهنده آن با پوسته قاره‌ای است (Nelson, 2003).

همچنین در نمودار همبستگی ایزوتوپی Sr-Nd برای بازالتها، یک نمونه از بازالتها بررسی شده دارای نسبت $^{143}\text{Nd}/^{144}\text{Nd}$ بالا و نسبت $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ آلایش مانگمای بازالتی پایین می‌باشد که به طور مشخص از یک منبع غنی شده (آلایش مانگمای بازالتی با پوسته قاره‌ای) حکایت دارد و دیگر نمونه‌های دارای ترکیب ایزوتوپی Sr و Nd = Bulk Earth می‌باشند. مطالعات Best (2001) نشان داده است که مانگمایی که در پوسته قاره‌ای سبیر به تکامل رسیده‌اند، به طور معمول دارای نسبتها ایزومتریک بازالتی می‌باشند. ولی ذکر این نکته ضروری است که بالا نبودن نسبت $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ به تنها نمی‌تواند به عنوان شاهدی مبنی بر عدم آلایش محسوب شود.

آنچه که در منطقه مورد مطالعه مسلم است، این است که در تمام منطقه مورد مطالعه آلایش پوسته‌ای رخ داده و مانگمای بازالتی قلیایی در مقیاس وسیع با پوسته اسیدی قاره‌ای آلایش یافته است. این آلایش را به آسانی می‌توان با حضور قلوه‌های گنیسی در بمهای آتشفسانی و یا حضور بیگانه بلورهای کوارتز در الیوین بازالتها نشان داد ولی در برخی مناطق که هضم تا کامل شدن پیش‌رفته و تمام بیگانه بلورها در مانگما انجام‌داده، فقط شواهد شیمیایی و ایزوتوپی می‌توانند هضم / آلایش را نشان دهند.

بنابراین بالا نبودن نسبت $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ در نمونه‌های دیگر به تنها نمی‌تواند عدم آلایش پوسته‌ای سنگهای بازالتی در طول محور قروه - تکاب نیست.

۴- نتیجه‌گیری

بازالتها جوان محور قروه - تکاب که در یک محیط زمین‌ساختی درون صفحه‌ای قاره‌ای رخنمون یافته‌اند، از درجات پایین ذوب بخشی گوشته

(Ontario Geological Survey) OGS همچنین ۵ نمونه از بازالتها منطقه پس از مطالعات سنگ‌نگاری و ژئوشیمیایی برای مطالعات ایزوتوپی به کانادا فرستاده شد و در آزمایشگاه ایزوتوپی و دانشگاه Carleton اوتاوا مورد تجزیه قرار گرفتند و نسبتها ایزوتوپی و آنها محاسبه شد.

۲-۳- ژئوشیمی عناصر اصلی و فرعی

بر اساس نتایج تجزیه شیمیایی (XRF)، درصد سیلیس بازالتها مورد مطالعه بین ۴۷/۶۸ تا ۵۳/۹۸ درصد است. مجموع قلاییها ($\text{Na}_2\text{O} + \text{K}_2\text{O}$) در این سنگها بالا و بین ۴/۴۱٪ - ۸/۸۶٪ است. بر اساس نسبت $\text{K}_2\text{O}/\text{Na}_2\text{O}_5$ سنگهای بازالتی منطقه را می‌توان به دو گروه، یکی غنی از پتاسیم که در آنها $\text{K}_2\text{O}/\text{Na}_2\text{O}_5 < 1$ و دیگری گروه متوسط که در آنها $< 1 < \text{K}_2\text{O}/\text{Na}_2\text{O}_5 < 1$ است تقسیم کرد. بالا بودن میزان پتاسیم در این سنگها نشان دهنده آلایش پوسته‌ای آنهاست.

در نمودار شکل ۱۱، که در آن میانگین غلظت عناصر نادر خاکی کمیاب (REE) نمونه‌های مورد مطالعه به وسیله تقسیم غلظت هر عنصر به غلظت یافت شده در کناریت، بهنجار شده‌اند مشخص است که سنگهای بازالتی مورد مطالعه از درجه پایین ذوب بخشی سنگهای گوشته‌ای حاصل شده‌اند، زیرا از REE سبک غنی و از سنگین تهی شده‌اند.

غنی شدگی نسبی LREE به HREE و همچنین بی هنجاریهای مشبت و مشخصی که این بازالتها از عناصری مانند Ba، Rb، Th، U، K نشان می‌دهند، می‌تواند بیانگر تأثیر و آغشته‌گی پوسته با مانگمای اولیه آنها باشد. همچنین بر اساس پروژه مطالعاتی آتشفسانی بازالتی (۱۹۸۱)، می‌دانیم که اغلب مانگمایی‌ها مشق شده از گوشته، دارای نسبت $\text{K}_2\text{O}/\text{P}_2\text{O}_5 < 2$ هستند اما آلایش پوسته‌ای می‌تواند باعث افزایش این نسبت شود (Carlson & Hart, 1988). مطالعات نشان می‌دهد که نسبت $\text{K}_2\text{O}/\text{P}_2\text{O}_5$ در بازالتها محور قروه - تکاب بیشتر از ۲ و بسیار متغیر است و حداقل به ۴/۳۱ می‌رسد که بالا بودن و متغیر بودن این نسبت می‌تواند به علت آلایش پوسته‌ای باشد (جدول ۱).

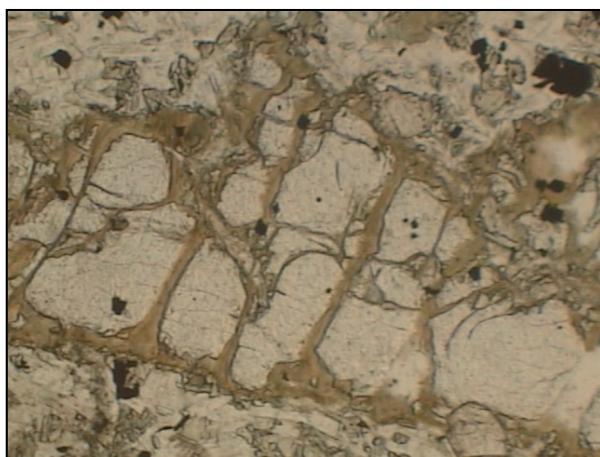
۳-۳- شواهد ایزوتوپی آلایش پوسته‌ای بر اساس نسبت ایزوتوپیها

$^{143}\text{Nd}/^{144}\text{Nd}$ و $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ پرتوزا با توجه به نقش مهم ایزوتوپهای پرتوزا و نمودارهای همبستگی ایزوتوپی برای تشخیص فرایندهای مختلف سنگ‌شناختی مانند آلایش مانگمایی، نسبت عناصر پرتوزا $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ و $^{143}\text{Nd}/^{144}\text{Nd}$ ، ۵ نمونه از بازالتها جوان محور قروه - تکاب در دانشگاه کارلتون کانادا محاسبه شد (جدول ۲).

در حین صعود به طرف سطح زمین در برخی مناطق با پوسته قاره‌ای قدیمی و ستر نیز آلایش یافته و دچار آلودگی پوسته‌ای شده است. این آغشتنگی را به آسانی می‌توان با حضور قلوه‌های گنیسی و یگانه بلورهای کوارتز در الیوین بازالتها و شواهد متعدد ژئوشیمیایی و ایزوتوبی از جمله بالا بودن نسبت $\frac{^{87}\text{Sr}}{^{86}\text{Sr}}$ نشان داد.

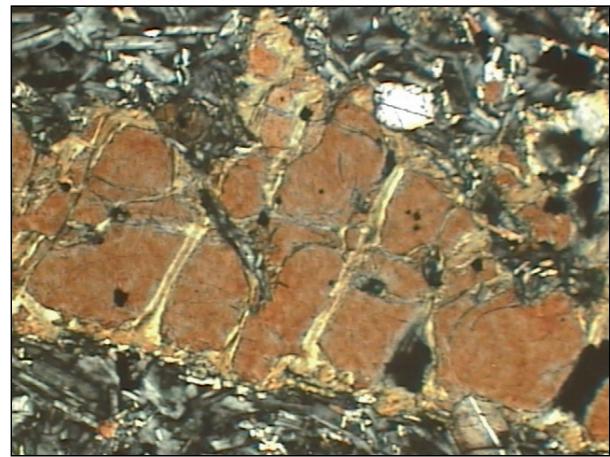
بالایی حاصل شدند. تبلور بخشی جزئی ماقمای تولید شده در ژرفاها زمین باعث جدا شدن تدریجی الیوین، کلینوپیروکسن، پلازیوکلاز کلسیک و تیتانومگنتیت از ماقمای باقیمانده و اسیدی‌تر شدن این ماقما شده است. ماقمای حاصل توسط فعالیتهای زمین‌ساختی کششی و گسلهای محلی به سطح راه پیدا کرده و منجر به فوران بازالت در منطقه شده است. این ماقما

بدون آنالیز

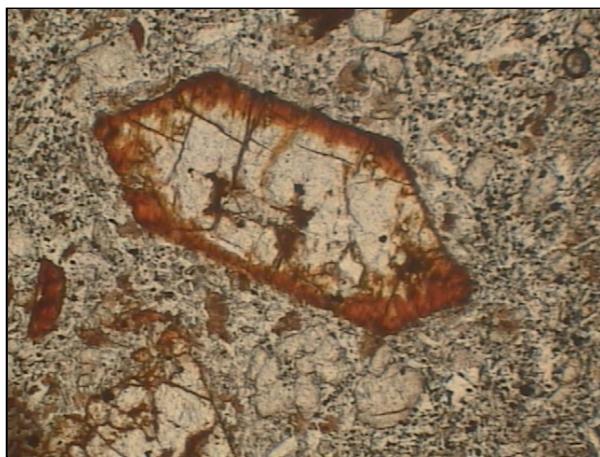

0.3 mm

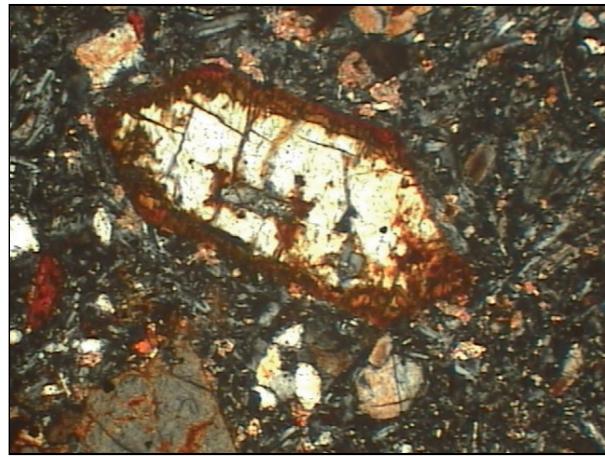
با آنالیز

شکل ۱ - درشت بلورهای الیوین که در امتداد درزهای شکستگیها به سرپانتین تعزیز شده است.

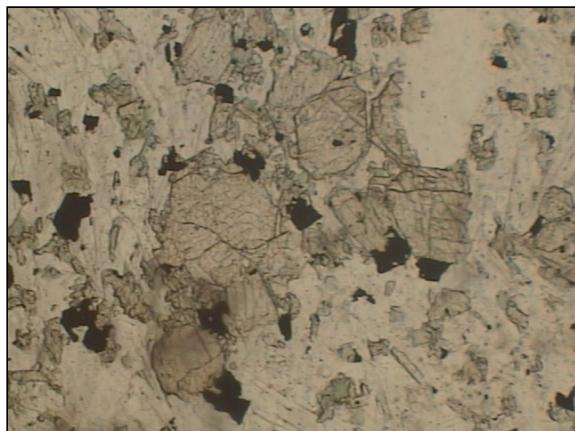
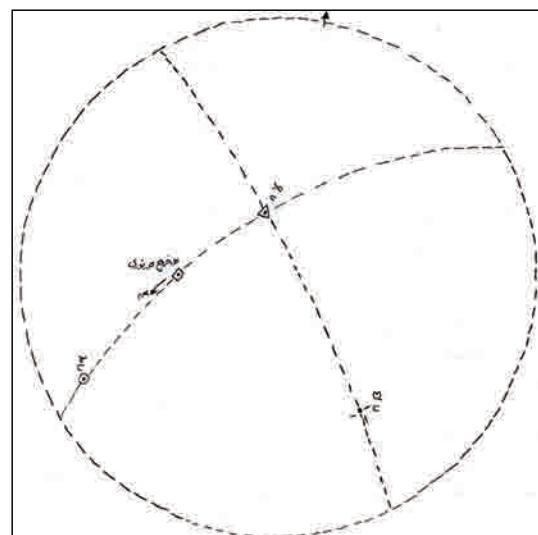

0.3 mm

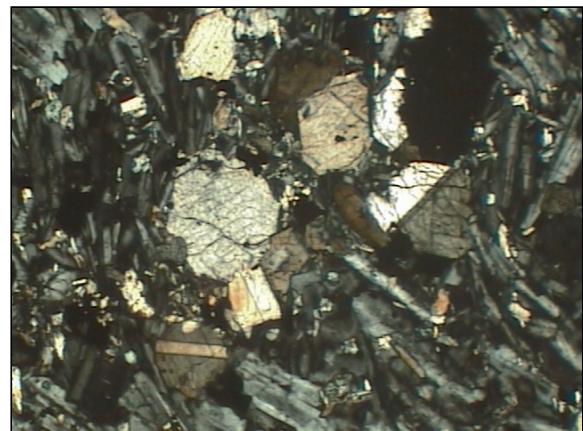

شکل ۲ - بلور الیوین ایدنگریتی شده

شکل ۳- تصویر استریوگرافیک اندیکاتریکس یک نمونه از بلورهای الیون سنگهای آتشفشاری محور قروه- تکاب، اندازه بین محورهای نوری ($2\gamma = 90^\circ$) محاسبه شده است. میزان $Fo = 82\%$ و نوع کانی «کریزوولیت» است.

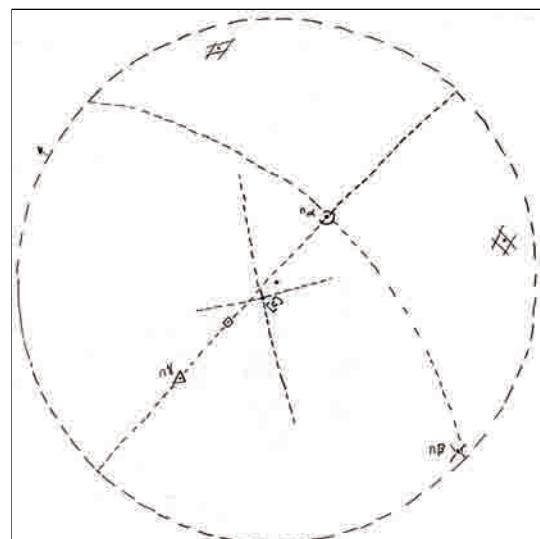

— 0.3 mm

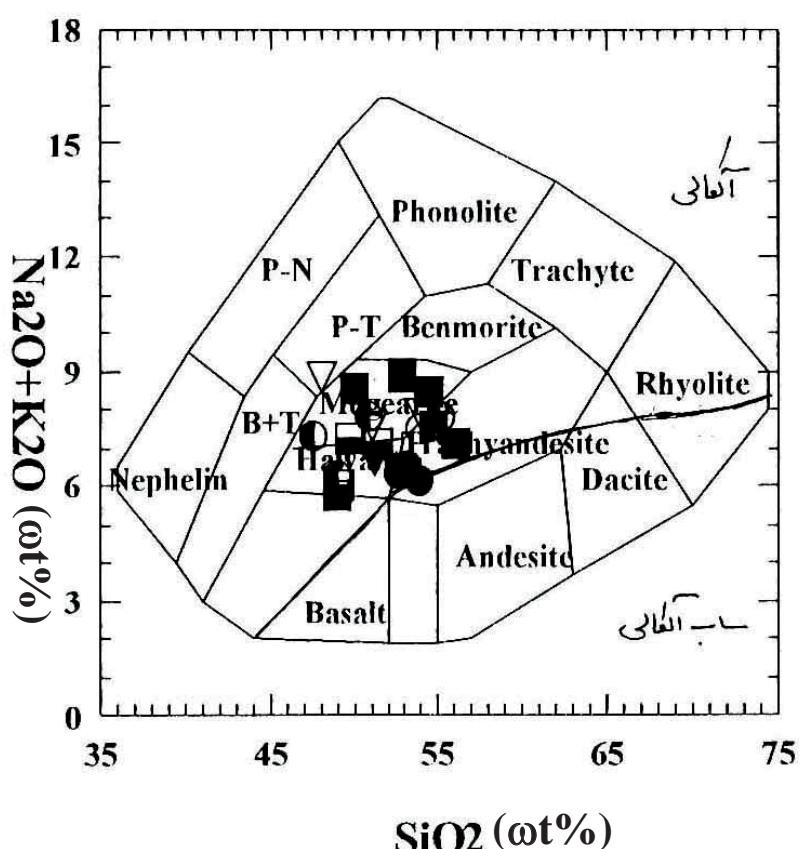

شکل ۴- درشت بلورهای پیروکسن در بازالت‌های منطقه

شکل ۵- تصویر استریوگرافیک اندیکاتریکس یک نمونه از بلورهای پیروکسن سنگهای آتشفشاری محور قروه- تکاب. در این نمونه اندازه زاویه بین محورهای نوری $2\gamma = 56^\circ$ و اندازه زاویه بین ضریب شکست $n_{\text{D}} - n_{\text{C}}$ و جهت محور بلورشناختی محاسبه شده است. نوع این پیروکسن «اوژیت» است.

- AHMAD ABAD
- GHEZELCHE KAND
- GARE TOOREH
- ILANLOO
- ◐ MEHDI KHAN
- ◆ KUH SIAH
- ▽ NADRI
- ▼ TAHMOORES

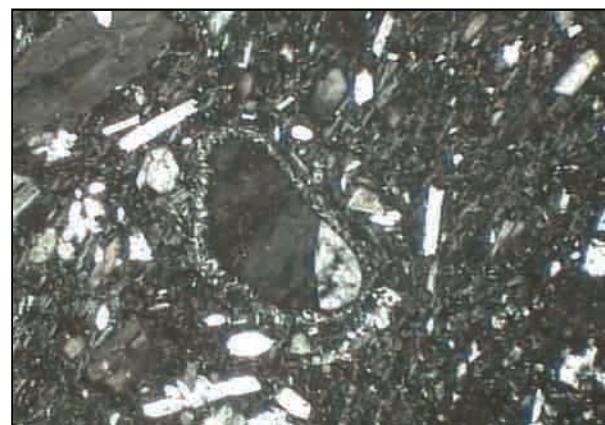

شکل ۶- نمودار نامگذاری سنگهای آتشفشانی و تفکیک سری

نیمه قلیابی از سری قلیابی (Cox et al., 1979)

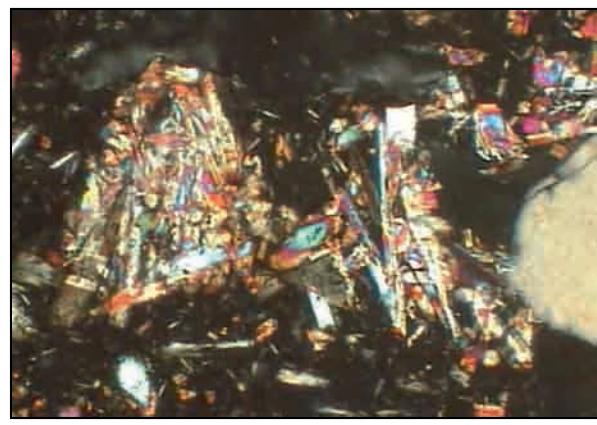
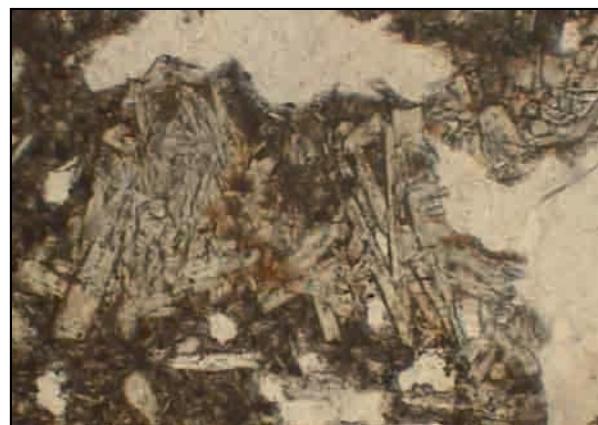

شکل ۷- میانبارهای سفید رنگ گنیس که در اطراف توسط بازالت احاطه شده‌اند

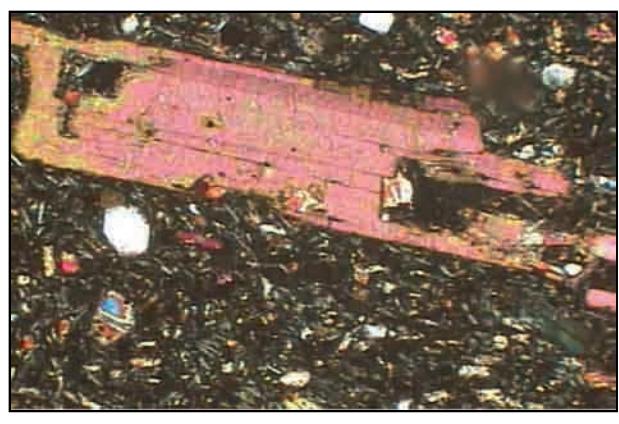
0.3 mm

شکل ۸- بلور کوارتز با حاشیه واکنشی در الیوین بازالت‌های منطقه

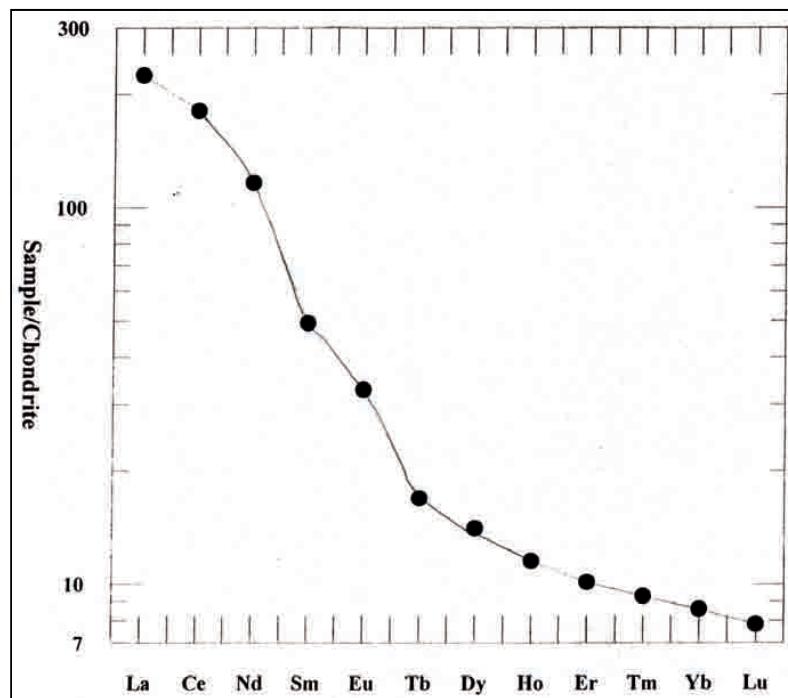
0.3 mm

شکل ۹- تجمع پیروکسن سوزنی شکل در سنگهای منطقه

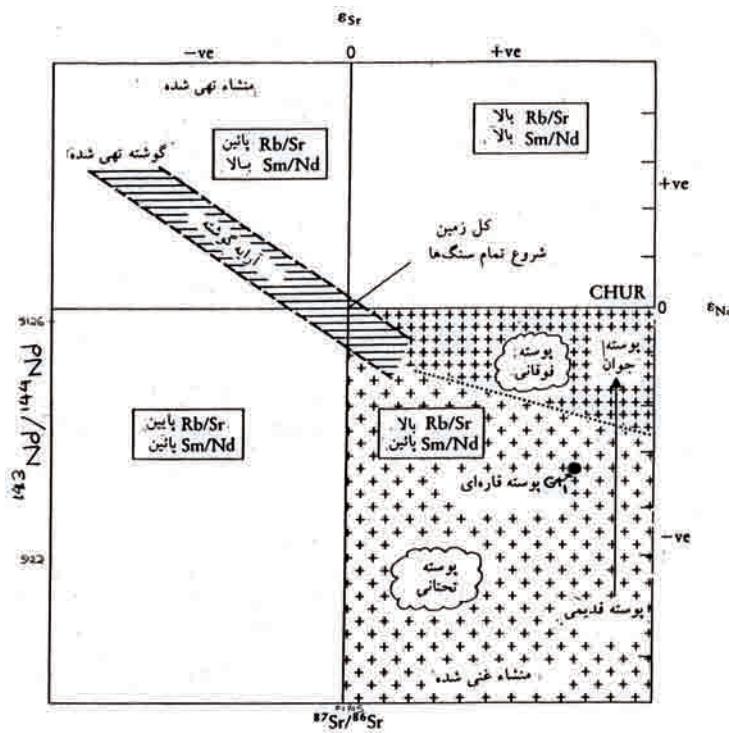

0.3 mm

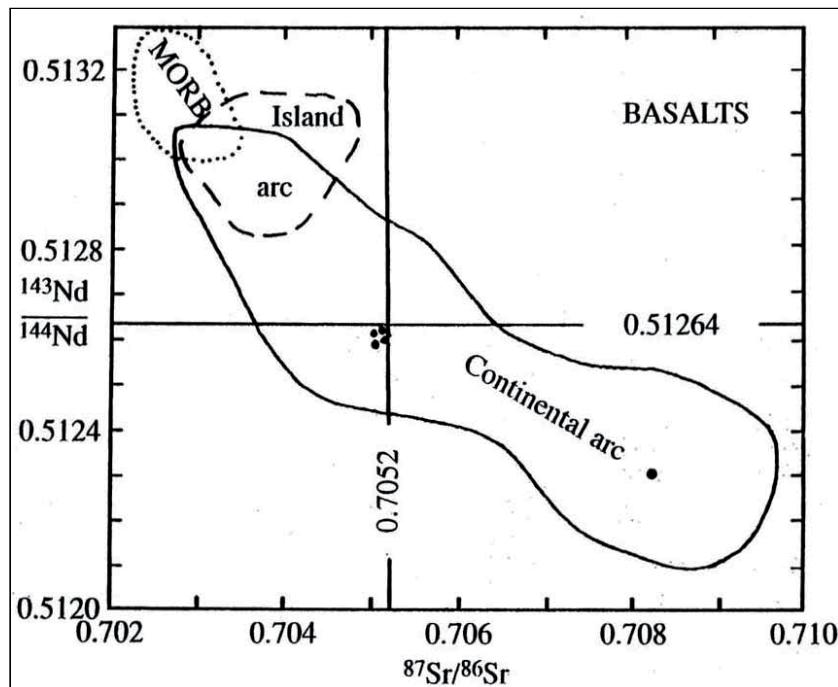
شکل ۱۰- فنوبلاست بیوتیت در خمیرهای از میکرولیتهای پلازیوکلاز و ریزبلورهای پیروکسن

شکل ۱۱- این نمودار بر اساس میانگین غلظتهاي REE نمونه‌های مورد مطالعه نسبت به کندریت رسم شده است که نمونه‌های مورد مطالعه غنی از LREE و تهی از HREE می‌باشد که این مسئله بیانگر پایین بودن آهنگ ذوب بخشی می‌باشد.

شکل ۱۲- نمودار همبستگی $\frac{^{87}Sr}{^{86}Sr}$ در مقابل $\frac{^{143}Nd}{^{144}Nd}$ (Depaolo & Wasserburg, 1979)

شکل ۱۳ - نمودار همبستگی $\frac{^{143}\text{Nd}}{^{144}\text{Nd}}$ برای بازالتها در برابر $\frac{^{87}\text{Sr}}{^{86}\text{Sr}}$ (Tatsumi & Eggins 1995)

جدول ۱ - نسبت $K_2O/\text{P}_2\text{O}_5$ در سنگهای بازی منطقه مورد مطالعه

Sample	$K_2O/\text{P}_2\text{O}_5$
AH-1	2.27
AH-2	2.61
F-1	3.9
F-6	4.17
F-7	4.15
F-8	4.2
GH-10	2.49
GH-11	2.72
GH-12	2.5
GH-14	2.87
GH-5	2
GT-1	4.31
GT-2	3.9
GT-3	3.85
GT-5	4.04
MS-2	2.3
MS-4	2.09
N-4	2.39
N-6	2.13
T-4	2.2
IL1	3.21
IL6	2.96
T-1	3.54
T-3	4.21
T-5	2.39

جدول ۲ - نتایج تجزیه ایزوتوپی بازالت‌های کواترنری محوره قروه- تکاب

	A	B	C	D	E	F
1	DATE	Sept. 20/05		/		
2		ووهدره	ایلانلو	ملجه‌له	هدخون	ضهرت
3	Sample Name	GT.1	IL.2	GH.14	N.6	T.4
4	143Nd/144Nd (meas)	0.512346	0.512665	0.512641	0.512662	0.512660
5	2-sigma	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
6						
7	Nd (ppm)	16.15	39.42	47.57	31.26	28.26
8	Total Sm	4.13	6.53	8.45	5.91	5.52
9	147Sm/144Nd	0.1546	0.1001	0.1074	0.1143	0.1181
10						
11	Eps Nd (CHUR)T	-5.70	0.54	0.07	0.47	0.44
12	Tdm (0.214, 0.513115)	1967	602	678	693	724
13						
14	87Sr/86Sr	0.70836	0.70509	0.70487	0.70499	0.70475
15	2-sigma	0.00001	0.0	0.00002	0.000010	0.0

جدول ۳ - نتایج تجزیه شیمیایی (XRF) عناصر اصلی و جزئی ۲۵ نمونه از سنگهای بازی منطقه مورد مطالعه

Sample	SiO ₂	Al ₂ O ₃	Fe ₂ O ₃	CaO	Na ₂ O	MgO	K ₂ O	TiO ₂	MnO	P ₂ O ₅
AH-1	53.93	12.14	7.96	9.20	4.53	5.44	2.97	1.650	0.115	1.304
AH-2	53.20	13.02	7.34	8.41	4.78	4.70	3.03	1.515	0.107	1.160
F-1	53.60	14.29	9.00	7.64	3.09	6.28	1.42	1.132	0.122	0.364
F-6	53.98	14.38	9.01	7.70	3.01	5.90	1.40	1.063	0.130	0.335
F-7	53.34	15.11	8.91	8.09	3.19	5.58	1.48	1.052	0.131	0.356
F-8	53.00	13.97	8.98	7.39	3.04	6.60	1.49	1.094	0.130	0.352
GH-10	53.50	13.39	6.63	8.87	5.08	4.24	3.36	1.391	0.092	1.348
GH-11	50.04	13.54	7.46	10.30	5.32	5.28	3.21	1.413	0.104	1.178
GH-12	52.87	14.13	6.99	9.06	5.44	4.34	3.41	1.446	0.098	1.359
GH-14	53.90	12.81	7.47	8.23	4.59	5.35	2.54	1.390	0.109	0.885
GH-5	53.84	11.45	7.36	9.96	4.64	4.83	2.91	1.520	0.103	1.451
GT-1	53.97	13.15	8.23	7.03	2.67	6.29	3.49	1.456	0.125	0.808
GT-2	53.21	13.62	8.63	7.49	3.32	6.44	3.20	1.500	0.129	0.809
GT-3	52.98	13.82	8.58	7.33	3.12	6.54	3.23	1.502	0.130	0.838
GT-5	52.71	13.38	8.60	7.11	3.12	7.15	3.20	1.497	0.130	0.791
IL-1	49.84	13.07	8.26	10.01	3.72	6.15	3.49	1.572	0.114	1.086
IL-6	51.52	11.94	8.80	10.03	4.31	7.38	2.79	1.607	0.121	0.941
MS-2	53.78	13.02	7.50	8.78	4.70	4.59	3.16	1.591	0.106	1.373
MS-4	51.04	12.80	7.88	10.71	4.46	4.25	3.09	1.640	0.118	1.477
N-4	49.08	13.13	9.08	11.03	4.10	5.36	2.16	1.710	0.126	0.903
N-6	50.96	14.11	9.12	9.01	5.38	5.25	2.41	1.786	0.123	1.127
T-1	53.02	14.17	8.64	8.62	3.63	4.18	2.68	1.634	0.123	0.755
T-3	52.57	14.36	9.06	8.01	3.06	6.47	1.39	1.110	0.135	0.330
T-4	51.25	15.04	8.69	9.03	4.08	4.12	2.57	1.714	0.128	0.779
T-5	52.51	15.20	8.16	8.64	4.55	3.79	1.93	1.637	0.117	0.805

ادامه جدول ۳- نتایج تجزیه شیمیایی (XRF) عناصر اصلی و جزئی ۲۵ نمونه از سنگهای بازی منطقه مورد مطالعه

Sample	L.O.I	Cl	S	Ba	Ce	Ga	Hf	Co	Cr	Cu
	%	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm
AH-1	0.13	628	392	1682	290	15	24	24	143	60
AH-2	0.34	601	491	1722	355	19	25	21	147	72
F-1	2.44	48	15	393	81	22	20	27	182	46
F-6	2.46	13	14	374	105	14	19	33	198	59
F-7	2.25	57	12	349	145	16	24	34	198	48
F-8	2.44	50	10	375	102	27	28	28	187	51
GH-10	0.60	570	1820	1288	304	15	24	21	106	82
GH-11	1.74	528	1493	1164	346	16	16	18	95	77
GH-12	0.60	568	1751	1422	221	13	25	12	94	81
GH-14	0.33	402	63	1014	175	18	24	26	215	63
GH-5	0.44	630	1844	1324	314	20	21	16	109	80
GT-1	2.38	108	14	732	146	15	20	27	228	50
GT-2	1.17	109	16	662	139	14	15	27	259	45
GT-3	1.59	79	12	707	165	19	14	21	251	76
GT-5	1.67	55	20	647	122	21	25	24	246	57
IL-1	2.25	588	805	1169	247	16	27	27	224	98
IL-6	0.18	574	675	1125	344	15	29	31	271	100
MS-2	0.96	537	256	1605	275	18	20	22	144	63
MS-4	2.04	556	3929	1496	359	17	15	25	131	75
N-4	3.00	570	14	751	176	14	28	26	152	58
N-6	0.28	612	12	801	321	13	26	24	179	55
T-1	2.06	813	10	970	158	15	23	22	105	49
T-3	3.00	9	14	364	12	18	16	24	188	54
T-4	2.17	549	18	900	226	14	25	21	94	60
T-5	2.09	540	15	873	230	15	20	21	108	70

ادامه جدول ۳- نتایج تجزیه شیمیایی (XRF) عناصر اصلی و جزئی ۲۵ نمونه از سنگهای بازی منطقه مورد مطالعه

Sample	Nb	Ni	Pb	Rb	Sr	V	W	Y	Zr	Zn
	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm
AH-1	29	147	17	48	1478	136	<1	16	288	94
AH-2	28	151	21	52	1483	133	<1	16	275	87
F-1	6	114	12	27	501	125	<1	13	116	74
F-6	15	125	10	25	850	130	<1	13	122	74
F-7	12	129	8	26	736	127	<1	13	119	74
F-8	8	124	23	27	474	125	<1	14	117	76
GH-10	29	137	18	48	1655	110	<1	16	274	84
GH-11	29	145	24	47	1590	108	<1	15	258	89
GH-12	32	137	23	51	1649	107	<1	16	265	82
GH-14	26	161	22	44	1071	136	<1	14	192	85
GH-5	35	169	18	43	1740	125	<1	16	282	100
GT-1	24	153	7	135	542	145	<1	22	233	68
GT-2	26	164	7	65	429	156	<1	17	235	69
GT-3	22	157	15	107	467	150	<1	21	234	75
GT-5	24	152	20	90	446	147	<1	20	230	75
IL-1	23	253	18	40	1849	143	<1	15	232	85
IL-6	27	253	18	38	1911	151	<1	15	240	92
MS-2	34	151	24	52	1395	127	<1	16	287	95
MS-4	36	143	24	50	1404	116	<1	16	247	87
N-4	32	137	7	37	1171	144	<1	15	190	108
N-6	33	168	9	41	1273	155	<1	15	211	91
T-1	29	122	17	37	1329	147	<1	15	212	83
T-3	11	129	12	25	562	126	<1	12	117	73
T-4	34	113	8	41	1245	145	<1	15	211	77
T-5	30	118	15	26	1316	144	<1	15	223	81

ادامه جدول ۳- نتایج تجزیه شیمیابی (XRF) عناصر اصلی و جزئی ۲۵ نمونه از سنگهای بازی منطقه مورد مطالعه

Sample	Mo ppm	U ppm	Th ppm
AH-1	<1	1	15
AH-2	<1	1	18
F-1	<1	1	6
F-6	<1	1	5
F-7	<1	1	2
F-8	<1	1	4
GH-10	<1	1	14
GH-11	<1	1	14
GH-12	<1	1	16
GH-14	<1	1	6
GH-5	<1	1	14
GT-1	<1	6	26
GT-2	<1	7	27
GT-3	<1	14	25
GT-5	<1	7	30
IL-1	<1	1	4
IL-6	<1	1	4
MS-2	<1	1	19
MS-4	<1	1	16
N-4	<1	1	7
N-6	<1	1	7
T-1	<1	1	11
T-3	<1	1	7
T-4	<1	1	3
T-5	<1	1	3

ادامه جدول ۳- نتایج تجزیه شیمیابی عناصر جزئی و خاکی کمیاب (REE) ۵ نمونه از سنگهای بازی مورد مطالعه روش ICP-MS

Sample	La	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy
GH-14	*	*	*	3.54	1.207	4.476	0.773	5.156
GT-1	46.41	15.022	65.01	12.86	2.66	8.159	1.026	5.508
IL-2	100	25	100	15.62	3.921	9.018	1.02	5.07
N-6	100	23.195	83.53	12.59	3.237	8.384	1.011	5.27
T-4	92.55	20.524	76.54	12.05	3.212	8.275	1.062	5.631

Sample	K	Cs	Li	Ta	Ti	Y
GH-14	21085	*	18.64	*	8333	28.93
GT-1	28972	*	11.62	1.78	8729	26.66
IL-2	19342	1.212	13.14	1.99	9628	22.04
N-6	20006	1.393	13.22	2.46	10707	23.41
T-4	21334	1.206	12.5	2.43	10275	27.02

Sample	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	Be	Cd	Sb	Sc	Sn
GH-14	0.773	5.156	1.094	3.34	0.475	3.19	0.484	2.56	0.11	0.21	16.9	1.72
GT-1	1.026	5.608	0.993	2.624	0.343	2.22	0.311	5.82	0.129	0.32	24.71	5.93
IL-2	1.02	5.070	0.817	1.970	0.249	1.56	0.203	2.69	0.127	0.12	18.03	1.84
N-6	1.011	5.270	0.891	2.192	0.272	1.73	0.229	2.53	0.124	0.14	17	2.04
T-4	1.062	5.631	0.974	2.466	0.313	1.94	0.264	2.54	0.119	0.13	19.91	2.02

کتابنگاری

- حسینی، م.، ۱۳۷۸- نقشه ۱:۱۰۰، ۰۰۰ قروه، سازمان زمین‌شناسی کشور.
- درویش‌زاده، ع.، ۱۳۸۳- آتشفشارها و رخدارهای آتشفشاری، انتشارات دانشگاه تهران، ۵۸۷ صفحه.
- فندی، م.، سیاره، ع. ر.، ۱۳۸۳- نقشه ۱:۱۰۰، ۰۰۰ بیجار، سازمان زمین‌شناسی کشور.
- فندی، م.، ۱۳۷۷- نقشه ۱:۱۰۰، ۰۰۰ تکاب، سازمان زمین‌شناسی کشور.
- قربانی، م.، ۱۳۸۲- مبانی آتشفشاری با نگرشی بر آتشفشارهای ایران، انتشارات آرین زمین، ۳۶۲ صفحه.
- معین وزیری، ح.، احمدی، ع.، ۱۳۷۱- پتروگرافی و پترولوژی سنگهای آذرین، انتشارات دانشگاه تربیت معلم، ۵۳۹ صفحه.
- ملکوتیان، س.، ۱۳۸۴- پتروگرافی و پتروژنی سنگهای آتشفشاری پیلو-کواترنری محور قروه- تکاب، رساله دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- وثوقی عابدینی، م.، ۱۳۸۳- مبانی تئوری و عملی کانی‌شناسی نوری، انتشارات آرین زمین، ۲۸۸ صفحه.

References

- Basaltic volcanism study project, 1981- Basaltic Volcanism on the Terrestrial Planets. Pergamon Press.
- Best, Myron G., 2001- Igneous Petrology, W.H. Freeman and Company, New York.
- Carlson, R. W., Hart, W. K., 1988. Flood basalt Volcanism in the north western United States. Continental Flood Basalts, J.D. MacDougall (ed.), Kluwer Academic Publishers, 273-310.
- Cox, K. G., Bell J. D., Pankhurst, R. J., 1979- The Interpretation of Igneous Rocks. Allen and Unwin, London. 450 P.
- DePaolo, D.J. and Wasserburg, G. J., 1979- Nd isotopes in Flood basalts from the Siberian platform and inferences about their mantle sources. Proceedings of National Academy of Science, USA, 76, 3056-3060.
- Nelson, S. A., 2003- Magmatic Differentiation.
www.tulane.edu/~sanelson/geo1212/magmadiff.htm
- Tatsumi and Eggins, 1995- continental crust formation by Complementary accumulation of formation by complementary accumulation of the enriched mantle, Boston, Blackwell Science. 211 P.